

на

ВЕТЕРИНАРЕН ЛЕКАР

CONFÉRENCES DU MÉDECIN VÉTÉRINAIRE

МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ

по здравословието на домашните животни, птици и техните
продукти, развъждането, гледането, преработването
и търговията им.

ОБЩЕСТВЕН и СЪСЛОВЕН ЖИВОТ.

ГОДИШЕН АБОНАМЕНТ
25 ЛЕВА ПРЕДПЛАТЕНИ.

ИЗЛИЗА ВСЕКИ МЕСЕЦ,
освен Август и Септември.

Редактор: Д-Р ИВ. ЖЕКОВ

Пограничен Ветеринарен Лекар

НОЕМВРИ и ДЕКЕМВРИ

ГОДИНА I.

1923

КНИЖ. VII и VIII.

СЪДЪРЖА:

1. Ветеринарна конференция.
2. Градско-общинската санитарно-ветеринарна служба и полиция.
3. Хирургията над слоновете.
4. Кучето.
5. Жребцовите станции.
6. Хроника.

Печатница Д. Тодоров — Варна.

Д-р Ив. Жеков.

ВЕТЕРИНАРНАТА КОНФЕРЕНЦИЯ.

В последния брой на нашето списание писахме, че конференцията на окръж. ветеринарни лекари, свикана служебно с цел да разгледа законопроектите за санитарно-ветеринарната служба и полиция и за скритите недостатъци при покупка-продажба на домашните животни, която се събра на 5 Ноември т. г. и свърши на 11 същия месец възложената ѝ работа, -- неможе да има онова значение, каквото ѝ се отдаваше от заинтересованите страни и среди и затова неоправда надеждите им, защото задачите и целите, които се възлагаха на нея, не беха въпроси само от групов и служебен характер, а беха въпроси от жизнен характер, колкото стопански, толкова и съсловен, а, следователно, в разрешението на тия въпроси непосредствено требваше да участва цялото ветеринарно съсловие с своя колективен просветен ум, компетенция и опитност, -- защото предстоеше и предстои да се даде един нов тласак и насока на ветеринарното дело и политика в страната. А тоя тласак и насока, разбира се, требваше и трябва да лежи в основата на законопроекта за санитарно-ветеринарната служба и полиция, който безусловно трябва да бъде дело на цялата ветеринарна корпорация, а не дело на отделна група от нея, даже и такава, която е с претенции да представлява съюза на ветеринарните лекари и ветеринарната власт в страната.

Такива въпроси могат да се разрешават при свободата на мисалта, в която се раждат проблесците на истината и мненията, а тя предполага и подразбира най-малко вслушването в мненията на отделния човек, член на съсловието, за да се изяснят въпросите и се вземе кристализирано решение, което, именно, ще бъде израз на днешните и бъдещи нужди на ветеринарното дело и политика в страната.

И ето защо в свързка с това предстоеше да се разглежда и разреши един болен въпрос в нас, който се породил в времето на най-големата криза на нашата държава и интелигентно общество, а като така той е недоносче, -- въпроса за ветеринарния факултет, какъвто е медицинския и агрономическия факултети, по който, нека ни бъде позволено да заявим, че не трябва да се позволява на неколкото болезнено амбицирани личности, които преценяват своите или на групата, съставляваща се от тия личности, способностите си и да се налагат като светили на ветеринарната медицина в страната, когато по въпроса предимно имаше думата ветеринарната корпорация, изобщо, и по отделно всеки член от нея.

Не е трудно да се разбере простата истина, че не е факултета, като фактор, който ще играе историческата роля на светилик, а хората, просветените умове, като светили на науката, които ще играят таа роля -- просветата и благоденствието на народа.

Питам аз кои са тия светли умове на ветеринарната медицина в нас, които ще заемат таа роля. Независимо това има ли днес условията за издържанието на ветеринарния факултет, когато страната изнемогва в своя политико-икономически кризис и с страх да изгуби своята физиономия на правова, независима държава.

И затова, именно, делегацията, избрана от конференцията, имаше само една *приятна* среща с г-на министра на финансите, който любезно ги е приел, но при сбогуване заявил, че *положително* нищо неможе да обещае. А това значи, че с отварянето на ветеринарния факултет, за който се иска скромната сума 20 милиона лева и то за построяването само на института по нормална анатомия, без който занятията в факултета немогат да започнат, а, следователно, страната ни неможе да се сдобие с нуждното число ветеринарски персонал, който ще може да се приготви само чрез ветеринарния факултет на *българска почва*, — страната, както сега, така и в бъдеще ред години няма да се спаси от ежегодните щети от стотици милиона лева, нанесени от разните заразителни болести по домашните животни и птици. Това колкото и да е неприятно, както за делегацията от окр. ветеринарни лекари, така и за професорите и аспиращите такива при закритите врата и катедри на ветеринарния факултет, толкова е поучително за всички ни, че времето само е кърмачка на своите нужди — ненормални времена раждат аномалии, както за сжаление е днес. А ние казахме и подкрепяме идеята, че, ако, действително, се милее за бъдещето на ветеринарното дело и за скотовъдството и отраслите му в страната, достатъчно е държавата да издържа няколко години десетки младежи стипендианти по ветеринарната медицина в странство, за да комплектува ветеринарен лекарски персонал в страната, като ги обогати с солидни познания по ветеринарната медицина, за да отговарят на предназначението си в една съвременна държава. И това ще коштува много по-евтино, отколкото издържането на ветеринарен факултет в София, в който сежришилите *по никакъв начин* немогат да се сравнят с тия в странство. Ние още от сега можем да кажем, че те ще имат познанията на фелдшерите и нищо по-вече, защото и учителите им не ще могат да им дадат по-вече знания, понеже техните такива са оскъдни — само за тех. И добре би било тия аспиращи професори да се впрегнат в работа в полето на родната ни санитарно-ветеринарна лечебна част, защото нуждата от тех е повелителна.

Градско-общинската санитарно-ветеринарна служба и полиция.

В нас са навикнали да гледат на градската санитарно-ветеринарна служба и полиция като на една посредствена и второстепенна служба, а да отдават известно значение на градската санитарна служба, като мислят, че именно, тая последната е, която по-голямата част от вредните влияния, които се оказват на общественото здравеопазване, са причинени от заразителни и преносими болести.

Това е едно голямо заблуждение да не кажем невежество, което царя не само в главите на масата, а и в по-вечето глави на интелигенцията, която е поставена да ръководи интересите, изобщо, на градската и селската община, без да подозира, че в основата на тия общи интереси на общината лежат тия санитарно-ветеринарната политика —

която подразбира здравословието не само на добитака и домашните птици, — този жив инвентар — богатството на населението в общината, а и на хората, като ги предпазва чрез контролата на сжестните продукти от животински произход, които сжставляват насжщната храна на днешния човек.

Причината и вината за това, може-би, от една страна, да се крият в ветеринарните лекари, взети по отделно или в ветеринарното сжсловие, взето изцело като корпоративно тело, че не сж се проявили, било в печата, било в публични сжбрания — беседи — с цел да запознаят нашето общество с задачите и целите, изобщо, на ветеринарното дело в страната, а, частно, на градската и селската санитарно-ветеринарна служба и полиция, но безпорно е от друга страна и това, че винаги, когато ветеринарните лекари, като длжностни лица, сж правили най-големи усилия да въведат известни реформи и подобрения по възложената им служба, целящи, както здравословието на добитжта, така и онова на населението, — казвам, винаги сж били поразени от факта, че управниците и отговорните за общинските интереси, не сж ценили тия усилия и правили най-ниско партизанство с тия реформи и самата служба.

А в действителност тая служба заслужава най-големо внимание от страна на всички без разлика, а най-вече от страна на управниците, за да има тя оная организация и авторитет, т. е. да се постави на такава висота, каквато заслужава и на която е поставена в другите напреднали страни.

И мислимо ли е тая служба да се третира като посредствена или второстепенна такава, когато са-

мите закони в страната я поставят на една висота, като ѝ възлагат грижата да предпазва не само домашните животни и птици, а и самото население от заразителните и прилепчиви болести, които се предават от животните в хората. Днес на всички е известно, че туберкулозата, която преди години на рядко се констатиравше, този бич на човечеството, сега се развива така бжрже, както в животните, така и в хората, че заплашва днешното и бждащото поколение. Но само тя ли е, която заплашва нашето население. Колко други такива опасни за човека болести има, като трихината, която до преди войните не бе известна в нас, синята пжлка и други и други, които сж бича на човечеството.

А това, покрай многото други причини, зависи най-вече от слабата организация на градската и селската санитарно-ветеринарна служба и полиция, която почти в всички селски общини не сжществува, а в повечето градски общини само на име сжществува. А че това е така, ние ще докажем с редица градски и селски общини и в това число и варненската община, на които, санитарно-ветеринарната служба и полиция се ръководи и изпълнява само с един джржавен или градски ветеринарен лекар или фелдшер, когато належащата нужда повелява да имат по 2—3—4—5 и пр. титулярни ветеринарни лекари и фелдшери, за да обзаведат правилно и всестранно така сложната и разнообразна санитарно-ветеринарна служба и полиция. Но това ще сторим в втора една статия в идущия брой на списанието ни, което си туря за задача тая служба, изобщо, в страната да получи своята висота и авторитет, а, частно, в Варна да има оная организация,

че да послужи за образец в всеко отношение в страната ни. Защото днес както е тя, престъпно е на една Варненска община и защо държавата толерира това, гдето да издържа и поверява само на един ветеринарен лекар и 2—3 ветер. фелдшери такава сложна и отговорна обществена служба, на

която предназначението ѝ е да даде предимно здравословна храна от животни и птици за населението си. А това, въпреки големите усилия и желания от страна на градския ветеринарен лекар, невъзможно е да се постигне, защото усилията му сж вжн от всяка мера.

Професор Д-р Пиетро Гизлени.

Хирургията над слоновете.

Не всеки ден в нашите ветеринарни клиники има клиенти с 23 квинтала тегло и с 2,70 м. височина, които само с настойчивия си особен вик и с движението на хобота си могат, с действително панически страх, да придадат неточност в ржката и на най-изпитания хирург.

Жулиета, един честит азиатски женски слон само на 33 години¹⁾ с гореказана големина, който консумираше ежедневно около половин квинтал сено и три кофи овес, бе докаран в Ветеринарното училище в Турин, защото бе заболял от интерит (enterite catarrhale), причинен от употреблението на мухлясало сено.

Болеста, която е траела от време и без да се загрижи още в началото ѝ управлението на цирка Numa Nava, на който този единичек клиент се числеше, като я отдаваше за преходна, завърши

с таквоз отслабване на животното, че го принуди близо един месец почти на непрекъснато лежание, било на десната, било на левата си страна.

Когато ние видяхме животното, съществуваше вече обширен гангреноз по кожата, по мусколите и по широките сухожилия гниение (карие) и умъртвяване (некроза) в черепо-челюстната джга и слепоочната част, в вжншния жгъл на бедрената кост десна и лева. Процесите хирургически беха тежки от десната страна. Язви по малко тежки имаше и в вжншната страна на коленото, на лаката, на грждния кош и на китката.

На десния *zigomo* откъслеците на тъканите беха такива, че позволяваха вкарването на един голем човешки юмрук. Коста се осещаше открита и бе всичката грапава. На десната бедрена част издълбаванието бе на големината на една детска глава: костни части се отделяха очевидно от цепнатината под форма на задржжани. Меките тъкани, гангренисали, отделяха характерната смрадлива миризма.

Жулиета бе така отслабнала, че в клиниката на нашето Висше У-ще биде довлечена с кола нарочно направена от кжщата Аш-

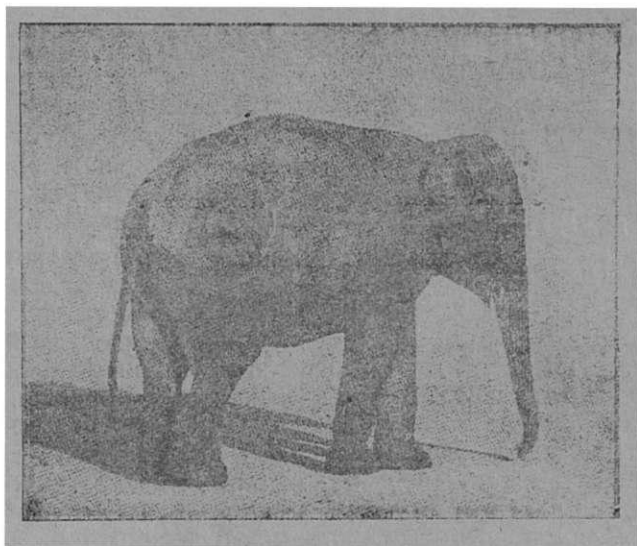
1) Разни мнения има относително възрастта, която може да достигне гигант на млекопитающите, т. е. слона *Elephant*, както четем в А. Brehm, говори аз слонове, които сж живели по вече от 100 години в пленичество. Други наблюдатели допускат, че дивите слонове могат да живеят 150 години. От друга страна знаем, че от едно стадо 150 слона, пленени, само един останал жив след 20 години.

sbrosetti. И стопанката Numa Nava, като я имаше вече за неопераема, искаше, щото Жулиета да бжде за винаги приспата с хлороформ.

Ние, обаче, решихме да се намеси хирургията в същото това време, когато нарочните грижи на другата клиника требваше да победат общите, а и тия в червата, разстройства на Жулиета. Преди всичко се предвидиха средствата за задържането на „ги-

гантката болна“ върху нарочно висящо легло, което да ѝ пречи да си ляга, а, следователно, да влоши още по-вече умъртвените области на телото ѝ.

Без да влизаме в частности на операционната техника, ненужни тук ще кажем, че посредством хирургическите средства, требваше на няколко пъти да се изджлбават и изрезват меките тъкани, като с длетото се очистиха кост-

ните части. А по-късно длетото се замени просто с стържене и с подходяще лекуване.

Лекуванието трая около три месеца, в които Жулиета повиши почти с един квинтал теглото си. В време на операциите и лечебни действия, въпреки изобилното местно употребление на антисептичните средства (напръскание с етер, кокаин и др.) Жулиета страшно и грозно викаше. По стените и по пода на лечебницата беха крепко забити нарочни железни халки. Заставена да държи много ниско главата си посредством дебела железна верига, а краката предпазително усигорени с подходящи ремаци, прекарани в хал-

ките, в време операционните действия Жулиета биваше с кука силно забита в основата на един от ушните улеи и на хобота от пазача или слугата, нейни познати, постоянни нагледвачи. За тая цел служиха нарочни железни куки с држжки, на които, това е единичен случай, в разните операционни обстоятелства или в лекуванията пазача отвисваше с целото си тело, т. е. като мъртав. Куката, която никак не разкъсваше тъканите, се забиваше в самата кожа като да образуваше пунктова рана. И не само един път същия пазач, за да спаси себе си и нас от опасността на хобота, сядаше с целото си тело

вжрху свободния край на него, който, както казахме, бе предварително с куката забит и вжрзан.

И от страх да се избега за оператора и за другите помощници ударите на хобота, ще напомня, че в един друг случай *при операцията на друг мъжки слон, с обширен абцес в венците*, пазача беше турил хобота на слона в здрав железен калжв, поцинкован, на който свободния край имаше здрава закачалка, която от своя страна бе закрепена за една халка по пода. Калжфа или металическата ножница, посредством нарочна копча бе осигорена за тила на животното. Такова третиране, ме уверяваха, е било употребено в склада на свирепите животни на Hagenbeck в Хамбург, когато тия животни били слабо кротки.

В едно друго време на лекуване на този втори слон бехме свидетели на един любопитен епизод и в същото време прави впечатление и дава повод да се говори за

хобота. Младия укротен слон почти за да ни внуши, понеже бе необходимо да работим в устата, че трябваше да бжде по възможност до хобота по-сигурен, постави хобота си около своята шия, за да се повече закачи и се овие. Нашия опит, в случая, колкото и да бе ограничен, ни доказа, че слона обикновено по естеството си е приятен и спокоен и доволен е когато е убеден в добрите обноси.

Жулиета, излекувана сжвжршено, послужи после за приготвяването на историческата филма на Данунцио „Cabiria“.

Купена за 25000 лева от Hagenbeck и изпратена в Хановер, тя бе задължена да пренася германските по-тежки топове в време на последната велика война.

Преди всичко поради страноста на единствения случай, нам се видя необходимо да изложим в общи черти притеклите се обстоятелства и приключения в случая.

КУЧЕТО*).

Но, обаче, има едно големо смешение на форми и кръстосвания, оставени в наследство в случая или небомислени между гончетата в много части на Италия.

Гончета низки. Те се отличават, както ги нарича прилагателното, по кжсотата на техните крака, да же по непропорционалната кжсота на техните крака, които могат да бждат прави или криви. При това имат дълги уши, плоска муцуна, продълговато тело, кжса козина най-блесткава, огнено-черна козина с тъмно-кестеняви петна, чудно издържливи, решителност и постоянство, които ги правят да влизат в дупките и пещерите на един вид мечки (*ursus meles*) и на

лисиците, като ги заставят да излизат от дупките им. Има много видове низки гончета или Dachshound. Немското низко гонче, може би, е най-античното и по-ценното, а английските и французските низки гончета сж получени чрез селекция, подбор. Между французските се отличават така наречените низките гончета Lane с

*) С това заглавие и в бъдеще имаме цел да запознаем читателите си, изобщо, с кучето и с всичките негови породи, с което желаем да бждем най-вече полезни на ловците, като особено, ще ги запознаем с болестите и лекуването им. Така че всички последующи статии ще се пишат с оглед на една завършена брошура или книжка, която да бжде полезна за нашите ловци.

трицветна козина, едри, здрави и силни, ниските гончета *Conteux* с къси крака, но с отвесна стойка и ниските гончета *Grippeon*. Английското ниско гонче е масивно и с красива външност. Между ниските гончета може да се причисли кучето *видра* (*Olterhound*), което наподобява един грифон с груба козина на носа и къдрава, а с нозе разширочени с междинната ципа на пръстите. За лов на лисици, а най-вече, за да се искарат от дупките им, се употребяват *fox-terriers*, отлични за унищожението на мишките. Има *fox-terriers* с гладка козина и *fox-terriers* с груба и твърда козина. Главата им е тесна, ушите напред отвиснали, хармонично тело, мускулистия, задните крака с скакателни стави ниски, близо до земята, височина около 35 с. м., бела козина с черни петна. Те съвсем селат кучета, живи, преданни и служат, освен за лов на лисици и за лов на зайци и мишки (*ratiers*)

Хрътките. Те съвсем селат кучета с продълговати очертания на телото, пължави и с пориви, леки, красиви и горделиви. Има ги с гладка козина, с твърда козина, с дълга и с нежна козина. Хвърлят се по дир лова с изумителна бързина с техното почти коническо устройство, за да цепят с по-голема леснина въздуха и, като си служат само с острото си зрение, защото немаат обоняние, достигат го с леснина и го изяждат, ако стопанина не е готов да го вземе от устата им.

На хрътката главата ѝ трябва да бъде като на змията;

Телото ѝ като на дракон, нейна роднина;

Краката ѝ като на котката;

Опашката ѝ като на мишката;

Бедрото ѝ добре изправено и

Задницата ѝ издигната.

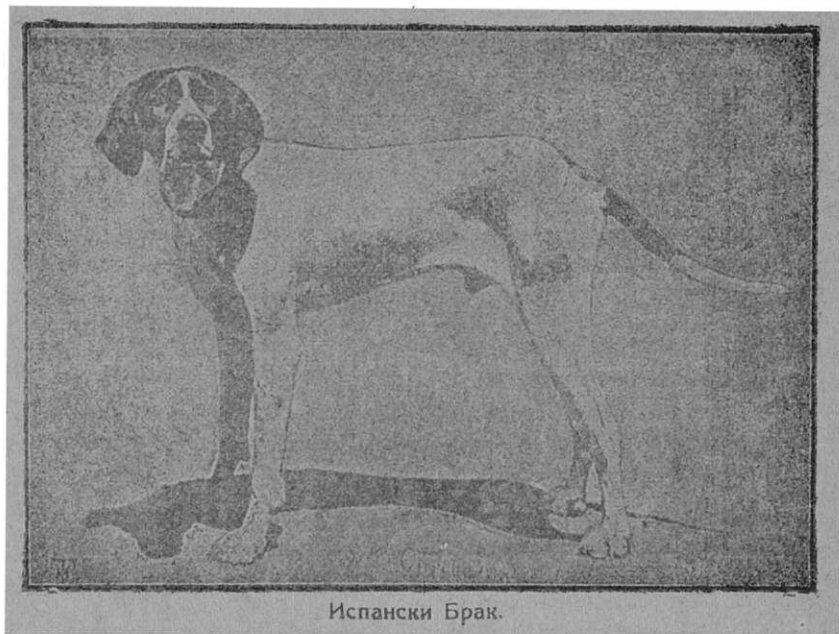
В Англия се отглеждат: *Grey-*

hound, висока 65—75 с. м. с разни козини, което бе дворцово куче и което е предпочетено от аристокрацията и от *Sportman* за техния лов с коне. *Whippel*, която е по-малка от *grey-hound*, на която много прилича, ако да изглежда, че произхожда от мезелите на малките италиански хрътки с *t-griers*. В Англия народните класи си служат с нея при надбегванията. *Stonghi* или арабската хрътка, която има много продълговата глава, малки уши, височина около 75 с. м. Прилича най-много на английската хрътка, на която изглежда да е била пращяло. Арабите я държат с благоговение и я пазят ревниво като конете си. Италианската хрътка или *Levrette* е едно куче с благороден и горделив вид, украшение и хвала на суетните дами, жива играчка между меките и гладки тапети и меки тантели. Малко, свенливо, чисто, с тънка козина, като кадифе, с чер цвет, пепеляв или отворен орехов цвет, интелигентно, преданно, пълно с живот и живост. Между хрътките с груба козина имаме *Berthound* или Скандинавската (*scozzese*) хрътка с трижглена глава, покрита с груби косми, ушите закрепени горе или полуовиснали, козина груба. *Wolfhound*, ирландската хрътка или куче за вълци, е по-едра и тежка от предишната. Между хрътките с дълга и нежна козина е *Barsoi* или руската едра хрътка. Тя е висока 80—82 с. м., ценна в Русия за лов на вълци, зайци и още на мечки. И за всичко това се държи в почести и се отглежда в дворци и патрициални фамилии.

Кучета за ферма или приквасване лова. Те съвсем селат кучета, върху които възпитанието може да въздействува по начин да проникне и да се предаде в тех такива сили, щото да победят техния

естествен инстинкт, който трябва да е бил този да открива, последва, достига, да разкъсва и изяжда лова, а да се спре пред лова, за да го посочи на своя владетел, ловеца. — В средните векове за лов се служеше първо с сокол, а сетне с старовременна пушка. Имаше много породи такива кучета за ферма, които се делят на Braelhi, Pointer, Spinons, Eragneuls. Setters. Големия итали-

янски брак, който, може-би, е първото получено куче за ферма, е прототипа на всичките браки. И в средния век бе отгледано и държано в голема почест особено в дворците на горна Италия. Италианския брак може да има голямо кестенява или бело-портокалена козина. Едно куче, по-скоро тежко, с обемиста форма, високо 60—70 с. м. Има изящна глава с изпъкнала тилна кост, ушите хори-

Испански Брак.

зонтално и добре заловени, нежни и леко закръглени изразителни очи, добродушно, ноздри разширени, отвиснали бърни, дълбоки гърди, дебели крака, стойка хубава в добрите типове. Браките сж надарени с тжнко обоняние и с голема интелигентност, която ги прави да бждат верни изпълнители на волята на ловеца.

Италиански брак, изоставен и почти разпржснат, наново успешно е отгледван в много кучарници и особено в горна Италия. Едно куче, изобщо, подходящо по-вече за полето и за блатни е-

зера, отколкото за планински места с случайни изненади, за гдето по подхожда *малкия брак или лекия италианския брак*, който е едно куче, което е отлично подходящо. Направи се даже с малък успех кръстосванието на италианския брак с Pointer. Между другите браки, много от които сж италиански браки, по-вече или помалко кръстосани и видоизменени, имаме: а) *Француските браки* на Saint-Germain, на Pury, на Ariegeoise, на d'Auvergne, на Boutonnais и др., които не сж друго освен подраси на браките. Saint-Germain

е действително най-красивия тип от кучето брак, който наподобява английски pointer. Главата му е лека, лице дълго и тънко, уши тънки, средно развито. Козина в основата бела с жълти петна. Вог-бонезе се отличава с това, че няма опашка; б) *Германския брак* е много разпространен и почитан в Германия и прилича, ако и да е почти по-груб, на ломбардския брак; в) *Испанския брак* с две ноздри, който бе едно време на мода, прочут, защото погрешно се мислеше от ловците, че има двойно силно обоняние, сега е вече доста рядко и г) *Балтийския брак*, грубия е вече изроден.

Pointer. Представлява един от най-сполучливите опити на английските познавачи по зоотехниката. Понеже е отлично английско куче за ферма, което е дошло от Испания с много тежка форма и много бавен ход, за да му дадат живост и бързина го кръстосаха с Foxhound и изглежда по некакъв начин да сж вкарали кръвта на хрътката. С това кръстосване и с познания и търпение англичаните извършиха селекция и постигнаха да осъществят днешните характерни черти на Pointer. Това куче трябва да има добре развит череп с много издигната челично-носна кост, уши с средна големина, нежни и поставени долу и закривени, нос дълъг и леко извит нагоре, шия

дълга, крака прави, нозе валчести, сухи, опашка по-скоро дебела на основата, изострена на края, козина с редки косми и меки, нежни и с разни цветове. Има с ке-стенев цвят, чер, орехов, бел с жълти петна, който изглежда да е най-ценен. Външния му вид издава благородство и сила. Те сж надарени с много силно обоняние, за което, като се нахакрлят с голема бързина, спират се веднага пред лова. Те са подходящи, особено, за лов по широки и голи равнини и полета, а малко за гъстите места и блатата.

Spinone. Италианския спинон е едно куче, което е отгледано още от старо време в Италия, а Griffons чуждестрани сж произлезли от него. В Италия има *белия* spinone или *гале-spinone*. Те сж кучета, които притежават извжредно обоняние, упорство, послушност и сж годни за лов, както по блатата, така и по планините и равнините. Те сж с големо телосложение и с ферма, прилични на големия брак. Техния твърд косам, груб, развален им дава особен протасташки вид. *Германски spinone* е резултат на кръстосване на италиански spinone с французски грифон. Този последния, резултат на селекция, подбор и, както може да се каже, е изроденото Boulet, на който взема името, е едно куче spinone с нежна козина и е на голема почит.

Жребцовите станции.

Както всяка година, така и тая година, предстои да се откриват жребцови станции из окръжите в цела България, които се издържат за сметка на окр. постоянни комисии, гдето в необходимите условия и обстановка да се гле-

дат и хранят държавните жребци и гдето да извършват скачки над разпасаните кобили на населението.

Но, обаче, тия жребцови станции днес, в действителност, така да се каже, сж импровизирани,

защото се откриват в села и градове в частните домове и ханища, които се пригодяват най-вече чрез дезинфекция, но които не отговарят за целта в всеко отношение. И самата дезинфекция, колкото щателна да е извършена тя, често пъти не гарантира предпазването на жребците от некоя заразителна и прилепчива болест.

А в същност тия жребцови станции, на които предназначението е да играят една важна роля в подобрието на конската ни порода, би трябвало да се построяват за сметка на общините и окръжните в известни центрове по изискванията на сжврненните нужди за жребцовите станции, гдето общинските и окръжните жребци и бикове постоянно, а държавните жребци периодически да се гледат и хранят и в време на случния сезон да извършват скачките за покриване на разпасаните кобили и крави. И за големо съжаление в това отношение, нито общините, нито окръжите и държавата не са предприели нищо и затова в страната ни нема поне една жребцова станция, която да е построена за сметка на некоя община, окръг и държава.

И затова често пъти държавните жребци, както е било до тая година в Варна, се настанявали в окр. и скол. ветер. лечебници, ако в някои и времето, — една система, която компрометира из основа идеята за жребцовите станции и оная за ветеринарните лечебници, а още по-вече, когато те се настаняват в конюшните на пожарните ко-

манди, както е сега в Варна, гдето присъствието на общинските коне и кобили и при неужобряния шум, не могат в спокойствие да си почиват, независимо възможната нечистота и зараза.

И с право се удивляваме при това състояние на жребцовите станции и на другите отдели на ветеринарното дело в страната ни, за които ще поговорим на своето време и място, че се замислюва и настоява от някои светли умове на ветеринарното ни дело и политика откриването на ветеринарен факултет в София, за който първоначална държавна помощ се иска 20 милиона лева и то за основаването за сега само на института по нормалната анатомия!? Ами какво да кажем за лечебниците, амбулаториите, скотовойните, пазарите? Ето това са повелителните и належащите нужди на ветеринарното ни дело и политика, за които се изискват суми, а не думи, суми отпуснати, било от общините, било от окръжите или държавата, за да се създадат условия и възможност да се прояви българския ветеринарен лекар, който за честа на България с доказана упоритост и лишения, като нейния добитък, изнесе на плещите си исторически войни с всесветско значение с видими и невидими неприятели. — О, за тех има много да се говори и ще заговорим така, както никой, може би, до сега не е проговорил, за да пробудим заспалие умове на нашите управници, които, именно, за това са повикани в управлението на страната!?

ХРОНИКА

Сафийската окръжна постоянна комисия, за да подобри скотовъдството в Софийски окръг, е раздала на населението 23 говежди

и биволски разплодници. За целта е предвиден кредит от 400000 лв. На пролет комисията ще открие козарница до столицата с 50 сава-

ски кози за насърчение и подобрене козарството в окръга. Ще ни се да верваме, че това е дело на Д-р Бичев, управител лекар на Софийската Окр. Ветеринарна Лечебница. Нека вземат пример от него всички окр. и окол. ветеринарни лекари в страната в това отношение.

Панаир за коне. На 28 Ноември м. г. се е открил в Будапеща, Унгария, експортен панаир на коне. Такива щели да се откриват и в няколко провинциални градове в Унгария.

Риболовна кооперация. В града ни „Български риболовец“ откри магазин в рибните хали, гдето гражданите ще могат да си купуват риба почти на тържните цени. Ето едно похвално дело, което да послужи за пример на всички риболовни дружества. Нека и другите да откриват подобни магазини, с което ще пречатствуват на досегашните продавачи рибари в халите, за да продават на божбонни цени и да обират гражданството.

Годишното събрание на слонове-та. Установено е по положителен начин, че веднаж в годината, всред девствените гори на Конго, се събират грамадни количества, обикновено големи слонове, които се нареждат в един грамаден кръг. Всред тоя кръг от обикновени слонове се промъква един от малките слонове с грамадни зъби и там стои неподвижно цели часове.

На какво се дължи тоя чуден кръг от слонове? Какво правят тук слоновите? Разговарят ли нещо по между си в това време тия животни? По какъв начин се споразумяват? Каква е тая сила, която събира тия слонове на определено место и в определено време? Това съж само въпроси, на които до сега науката не е в състояние още да отговори. Но, о-

баче, те заслужават вниманието и любезнателността на всички ни.

Славата на Папирус в Америка. Папирус е името на един английски кон, който бе злобата на деня в Англия — страната, майка на спорта и който с месеци причини големо оживление и то затова, да ли ще победи мача с американския Цеф Папирус с своите победи в всички надбегвания в Англия беше станал национална гордост. Той принадлежеше на един малак чифликчия, който го е пуснал да бега само в малките провинциални надбегвания. Обаче благородната му кръжв се проявява и той придобива пжрвенство в Англия — той се прочува само в една нош. Страната на доларите, както на всеки прочут артист предложи и нему едно турне в Америка. Там спортистите определиха за победителя 20,000, а за победения 4,000 английски лири, за което и притежателя на този кон се съгласи да предприеме тая експедиция.

Пжтуването на коня през океана и неговото посрещане в Ню-Йорк стана с *парски почести*. Редактори с големо реноме и един комитет избран из най-солидните спортисти, го поздравиха при слизането му от парахода. Високия гост беше много разнебитен от дългото пжтувание. Той клатеше разсеяно глава, като пристъпваше между многобройната публика, която беше се събрала да го посреща. Безжичните телеграфи разнасяха по света сведения за състоянието на коня. Интерес и възбужданието беше достигнало своя върх. Най-после многоочаквания ден доди. Папирус не засрами страната на спорта — той победи Цеф. Световното събитие още продължава да занимава английската и американска преса. Ехото на това още дълго ще се по-

си в тия две страни, гдето за зла чест при все това умират хиляди човешки същества от глад!?

Налага се една закономерна наредба. Известно е, че в търговските камари на страната ни се произвеждат изпити за майстори. На такива изпити се подлагат тоже и подковачите, за да получат правоспособност на майстори-подковачи — налбанти. Но до колкото ни е известно в тия изпитни комисии до сега не е участвувал никога ветеринарния лекар. А знае се че подковача — налбантина има за обект здравия добитък — коне, волове и мулета, а, следователно, трябва да е вжоржен с теоретически и практически познания по подковорията. Тия познания могат да се проверяват само от компетентния в страната ветеринарен лекар и то на служба, който именно, предимно ще оценява до колко подложения на изпит за майстор-подковач е подготвен за такъв и може да упражнява свободно занаята си. Затова ние мислиме, че време е вече търговските камари, като държавни институти, да откриват теоретически и практически курсове по подковорията и да възприемат повелителната мерка, която е от обществена полза, в бъдеще при произвежданието на тия изпити да участвова ветеринарния лекар в изпитната комисия. А за целта М-то на Земледелието и Държавните Имоти по духа на закона за санитарно ветеринарната служба и полиция с окръжно да предпише на тия камари, че те и в това отношение трябва да се проявяват в интереса на общото благосъстояние.

Един наврежени закон. При покупка-продажба на добитък става голема измама и надлъгвания, целящи прикриването болестите и недостатъците на добитъка.

И обикновено джамбазите сж виртуози, неподражаеми в това отношение, като молят наивните и неопитните купувачи, предимно селените, които пострадват често пжти до сжсипване. Затова ветеринарното отделение при М-то на Земледелието и Държавните Имоти изработи един „законопроект за скритите недостатъци при покупка-продажба на домашните животни“, с който се дава удовлетворение на всички измамени и оставени в неведение за скритите болести и недостатъци на добитъка. И за това купувача измамен има право да развали продажба покупката на такъв добитък. Този законопроект скоро ще бжде закон. Нема сжмнение, че по този начин и населението ще се приучва да прибегва в такъв случай до помоща на ветеринарния лекар, който, именно, в това отношение от сега нататък ще има благородната задача с своята компетентност да предпази от лоши последствия двете договорящи се страни — купувача и продавача.

Жребиците станции в Варненски окръг. Варненската Окр. Постоянна Комисия предвижда в бюджета си 316,000 лева, която сума да се употреби за прехрана, помещения и набавяне необходимия инвентар за 25 държавни жребци, които започват да действуват от 1 Март до края на Юни т. г. в следните жребцови станции:

Варненски окръг.

- 1) Варна — 2 жребца: 1 англо-арабски и 1 арабски.
- 2) с. Козлуджа — 2 жребца: 1 английски и 1 арабски.
- 3) с. Николаевка — 1 арабски (тжмен цвет).
- 4) с. Сарж гйол — 1 англо-арабски.
- 5) с. Ботево — 1 арабски.
- 6) с. Чатма — 1 арабски.
- 7) с. Бяла — 1 арабски.

- 8) с. Преселци — 1 арабски.
- 9) с. Белево — 1 арабски.
- 10) с. Крумово — 1 орлово рисест.

Провадийска околия.

- 1) гр. Провадия — 1 англо-арабски.
- 2) с. Кюпри кой — 1 арабски.
- 3) с. Тестиджий — 1 орлово-рисест.
- 4) с. Река Девня — 1 англо-арабски.
- 5) с. Вълчи дол — 1 арабски.
- 6) с. Котлу-бей — 1 англо-арабски.
- 7) с. Караджа от — 1 англо-арабски.
- 8) с. Шадж кой — 1 арабски.
- 9) с. Араплар — 1 арабски.
- 10) с. Кара-ач — 1 арабски.
- 11) с. Тюрк Арнаутлар — 1 арабски.
- 12) с. Кувандж — 1 арабски.
- 13) с. Ново село — 1 арабски.

Получи се в редакцията на книгата „Зоонози“, съставена от Д-р Атанас Стоянов, Санитарен Майор Ветеринарен лекар в 5-о Полско Артилерийско Отделение, излезла под печат през 1922 год. Удобрена е от М-вото на Войната — Ветеринарно-Ремонтна Част, от Дирекцията на Народ. Здраве, от Върховния Ветеринарен Съвет при М-то на Земледелието и Държавните Имоти и от М-то на Народното Просвещение.

Книгата съдържа заразителните и паразитни болести, които се предават от домашните животни на човека, като определя всяка една болест, история, причини, начини на зараза, признаци, диагноза, предпазване, средства за борба и лечение. Има достатъчно фигури на най-типични прояви на известни заразителни и паразитни болести по животните и човека.

Ние мислим, че заглавието на книгата „Зоонози“ не е приятно на всекиго, както и по това съдържа-

жанието ѝ и би било предпочително да се озаглави на български: „Заразителните и паразитни болести по домашните животни и човека“.

Ето една книга, единствена по рода си в нашата бедна ветеринарна книжнина, която иди да я обогати, която заслужава най-голема препоръка за нейното най-широко разпространение. Тя е написана на един много достъпен за всеки език. Автора вложил голем труд, старание и изживял големи материални средства, за да бъде тя общодостъпна. Редакцията ни най-сърдечно поздравява автора и му благопожелава здраве и успех, за да продължи да обогатява бедната ни ветеринарна книжнина и да даде познания и просвета на народа.

Трихинозната епидемия. Преди дни всекидневния печат съобщил, че в с. Перущица, Пловдивско, по официалните сведения до Софийски общински санитарно-ветеринарен съвет, са заболели от трихина 20 души, които яли месото на една трихинозна свиня. От тях 4 души, по частни сведения, вече са умрели в Пловдивската болница и то тия от семейството, на което е била заразената свиня. А четирмата членове на едно друго семейство, състоеще се от 5 члена, родствено на първото които яли от приготвените и изпратени наденици от същото месо, сега се лекували в Александровската болница.

Трихината по свините, която преди войните у нас не бе известна, сега доста е разпространена. Може да се каже, че тя задава големи грижи на ветеринарния лекар в ролята на санитарен орган при мизерните условия, в които той днес е заставен да работи. В Софийската клиника всяка година средно има 70 трихинозни

свини, а в Варненската клиника средно 6, или 4^{0/00} от закланите свини в Софийската клиника, а 1.5^{0/00} в Варненската клиника, докарани из разните места на България.

Появяването на тая епидемия е един печален факт, който говори, че свинското месо из цялата страна трябва да се трихиноскопира. И това трябва да отвори очите най-вече на властите и обществото да изисква, щото то да става повсеместно. А за да може да стане това безусловно необходимо е закона за надзора върху сжестните продукти от животински произход да се прилага с сичката си сила, строгост и пълнота, т. е. в всички села и градове в страната, където се коли прасе за месото му, било за частна, било за обща консумация, да се подложи предварително на лекарски преглед за разрешение. Но това предполага една организирана градска или селска общинска санитарно-ветеринарна служба и полиция, а то значи да имат достатъчен ветеринарен персонал и необходимите трихиноскопи. О, това обаче така скоро нема да стане. Защото когато една Варненска градска община прави въпрос на *политическа икономия* с вакантни места за втори общински ветеринарен лекар, когато в този момент тя има нужда най-малко от 4 ветеринарни лекари, контролата на свинското месо, колкото и да става тя днес щателна, не може да бъде такава, както при наличността и участието на други необходими лекари, защото само един общински ветеринарен лекар нема физическа възможност да огори това, когато нему предстои контрола на другото месо, или сжестните и много други сжестни продукти от животински произход. И благодарение на това, че град-

ските и селски общини в нас не сжзнават пжрвенствующата рол на ветеринарния лекар по отношение на здравословието на населението, последното бавно и незабелязано, но сигурно отива до израждане. Та за това днес, както туберкулозата, така и трихината и много други заразителни и паразитарни болести се развива до степен, че очудиха даже добродушните и овчедушните, които подготвиха почвата на известните всекидневни епидемически болести, които се хроникират в печата, статистиката и на края в списака на умрелите. И защо всичко това? Защото само здрава храна дава здраво тело, а в здраво тело здрава душа. А какво правим ние днес? Предоставяме на другите лекари да лекуват болните, като сжзнателно или несжзнателно даваме условия да заболяват хората. А това значи да причиниш пожара, а после да бегаши и тичаши да го гасиши. С какво? С газ! Така става и при лекуването на болния с нездравословна храна. А то е все едно да гоним Михала, който задминал Балкана!!?

Да, днес времето повелява да се стегне и организира санитарно-ветеринарната служба и полиция в полза на общественото здравословие и благо и то така, като й се даде условия да работи — заплатата и свобода на действие — професионална, за да се прояви с своята неуморна работа в полето на родната ни хигиена. А не с отварянieto на ветеринарен факултет, гдето само няколко „светулки“ ще светят, мислейки себе си за сжжница, а може-би, некои от тях — и за сжжичеви системи на вечността. Такива „светулки“ сега сж нуждни по систобойните и обборите на тая прелюзна България.

Като вземемо белешка от издателната ни РЕЦЕНЗИЯ на М-чото

Д-р Петър Гизлени, Директор на Крайското Више Ветеринарно Училище в Турин
 В. М. Митов
 Варна

на Народното Просвещение с писмо № 3182 от 12/II 1924 год., на което поискаме препоржката за нашето списание до подведомствените нему учреждения, печатаме от нея следните важни извадки:

„Относно препоржчването от Министерството на месечното списание „Беседи на ветеринарния лекар“, редактор Д-р Ив. Жеков, след преглеждането на кн. I—VI, давам следното мнение: Главната задача на списанието, от онова което е разгледано в цитираните шест броя се вижда, че е да даде в форма като на беседи, изложени в популярна форма, сведения за най-разпространените болести в домашните животни, кратки данни за техните причинители, тежкото пренасяне, както и развитието на тия болести, а заедно с това се изтъкват опасностите, на които е изложен човек и домашните животни при тяхното съществуване, като се дават и някои практически указания за борба против тях. Дават се още сведения за домашните животни и

уплътвания за по-рационалното им отглеждане и използване. Изобщо, в една популярна форма са разгледани въпроси, които се отнасят до ветеринарната медицина и които интересуват всеки стопанин на домашни животни. От тази гледна точка представеното за одобрение списание би могло да играе една важна роля в нашето стопанство и би могло да се препоржча. И моето мнение е, че списанието може да се препоржча от М-то на народното просвещение само след отстранение на някои (к. н.) дефекти.“

Нашия сътрудник Проф. Д-р Пьетро Гизлени, Директор на Крайското Више Ветеринарно Училище в Турин, изпрати няколко статии, от които една печатаме в тези броеве на списанието ни, а другите последователно в следващите броеве. Втората статия, „Покровителството на животните“, която ще печатаме в идните броеве, е отражение на благородната му и велика душа, която блещи като светилник в чистия му светал ум.

Първа книжка „Моята кокошка“ от нашата библиотека „книжки за народа“ разпратихме на повечето колеги в страната с уверение, че те ще изправят най-добра преценка на нашите усилия и жертви и до колко оправдаваме техните надежди в зададената ни цел, която е я теза — просветата на народа. И затова с благодарност ще приемаме всяка бележка за сторена наша грешка и опущение, изпратена от колегите. — При това молим без забава да ни се изпрати стойността на изпратените книжки, за да се издължим към нашия печатар и книгопродавач, който на вера ни ги напечата.

Редакцията.